

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ (15^{ος} - 16^{ος} αι.)

*Α. Γράμματα: η εκτόπιση της λατινικής και
ο θρίαμβος των εθνικών λογοτεχνιών*

Επιμέλεια: Μ. Γραφιαδέλλη

- **Νικολό Μακιαβέλι (Ιταλία): *Ο Ηγεμόνας***

Πολιτικό-φιλοσοφικό βιβλίο: ο αρχηγός κράτους μπορεί να χρησιμοποιεί ακόμα και αθέμιτα μέσα προκειμένου να διατηρήσει την εξουσία του.

Μακιαβελισμός

(= αμοραλισμός στην πολιτική ορολογία)

- **Τορκουάτο Τάσσο: *Ελευθερωμένη Ιερουσαλήμ***
(Ιταλία)

(έπος εμπνευσμένο από τις Σταυροφορίες και
αντανακλά το πνεύμα της Αντιμεταρρύθμισης.)

- **Μιχαήλ Θερβάντες: Δον Κιχώτης**

(μυθιστόρημα στο οποίο αφενός σατιρίζεται ο ιπποτικός βίος και αφετέρου παρουσιάζεται ο άνθρωπος να αιωρείται δραματικά ανάμεσα στο όνειρο και την πραγματικότητα.)

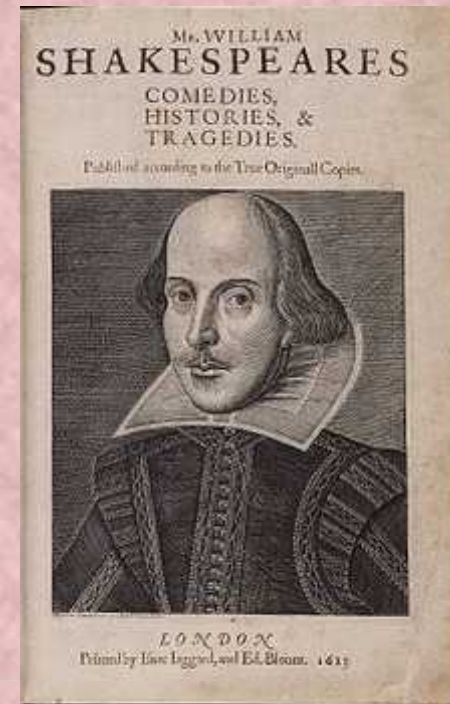

Το άγαλμα του Μιχαήλ Θερβάντες στην είσοδο του ομώνυμου πολιτιστικού πάρκου, στο Παλιό Λιμάνι της Ναυπάκτου.

• Ουίλιαμ Σαίξπηρ (1524-1616): 37 θεατρικά

- ❖ Άμλετ
- ❖ Οθέλλος
- ❖ Μάκβεθ
- ❖ Βασιλιάς Ληρ
- ❖ Ιούλιος Καίσαρας
- ❖ Ρωμαίος και Ιουλιέττα
- ❖ Έμπορος της Βενετίας

Ham. To be, or not to be, I there's the point,
To Die, to sleepe, is that all? I all:
No, to sleepe, to dreame, I mary there it goes,
For in that dreame of death, when wee awake,
And borne before an euerclasting Iudge,
From whence no passenger ever retur'nd,
The vndiscovered country, at whose sight
The happy smile, and the accursed damn'd.
But for this, the ioyfull hope of this,
Whol'd beare the scornes and flattery of the world,
Scorned by the right rich, the rich curs'd of the poore?

*Το πρωτότυπο κείμενο από τον περίφημο μονόλογο
«Να ζει κανείς ή να μη ζει.» Άμλετ*

Άγαλμα του Σαίξπηρ στη
Leicester Square (Λονδίνο)

- Τόμας Μουρ: *Ουτοπία*

(με το έργο αυτό προσπαθεί να δώσει λύσεις σε κοινωνικά προβλήματα που μέχρι σήμερα απασχολούν τον άνθρωπο.)

Statue of Thomas More by Leslie Cubitt Bevis in front of [Chelsea Old Church](#), [Cheyne Walk](#), London.

- Έρασμος: *Μωρίας Εγκύμιον*

(Με το έργο αυτό καυτηριάζει την αμάθεια και το σχολαστικισμό)

Β. Επιστήμη. Νέοι δρόμοι

Η μαγεία εξακολουθεί να εκτιμάται και κατά την Αναγέννηση.

Η χημεία στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην αλχημεία.

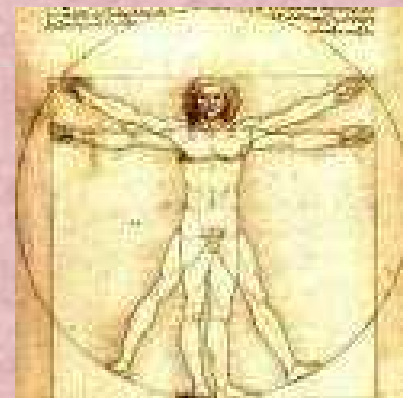
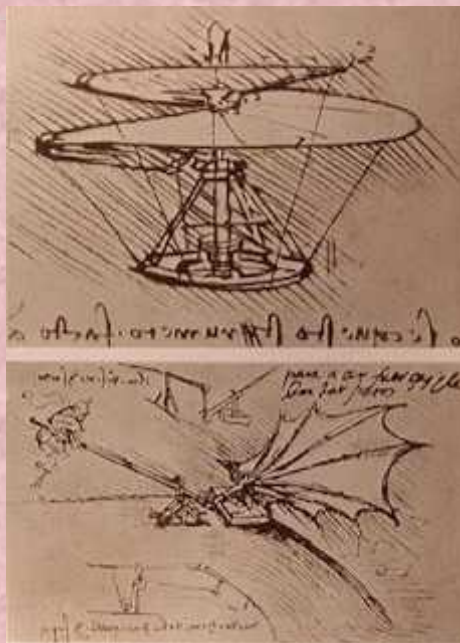
Το μεσαιωνικό πνεύμα συνεχίζει να επικρατεί.

Ωστόσο, το ιδανικό της Αναγέννησης, ο καθολικός άνθρωπος, φαίνεται και στην ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας.

- **Λεονάρντο ντα Βίντσι: καλλιτέχνης, επιστήμονας**

Ατμοηλεβόλο του Αρχιμήδη: με το όπλο ασχολήθηκε και ο Λεονάρντο ντα Βίντσι, που το ονόμασε αρχιτρόνιτο (από τις λέξεις Αρχιμήδης και τρώννυμι).

- **Νικόλαος Κοπέρνικος** (πολωνός): διατύπωσε τη θεωρία του ηλιοκεντρικού συστήματος.

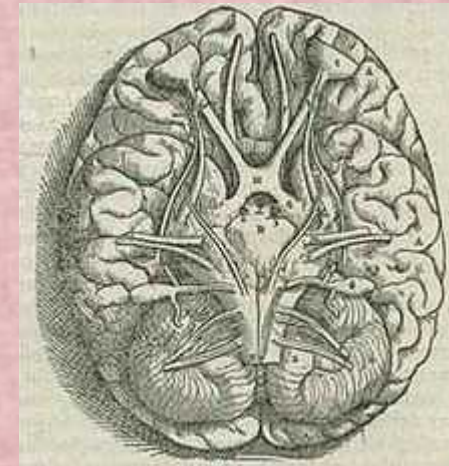

- **Θεόφραστος Παράκελσος** (ελβετός):

διατύπωσε επαναστατικές θεωρίες για τη χημεία, την ιατρική και τη φαρμακευτική.

- Αντρέ Βεζάλ (φλαμανδός): ασχολήθηκε με την ανατομία.

- Ιωάννης Κέπλερ: διατύπωσε τους νόμους της κίνησης των πλανητών.

- **Γαλιλαίος**: ολοκλήρωσε και επιβεβαίωσε τη θεωρία του Κοπέρνικου, αλλά για τις ιδέες του οδηγήθηκε στην Ιερά Εξέταση .

- **Φραγκίσκος Βάκων** (άγγλος): ανέδειξε τη σημασία του πειράματος και της εμπειρίας.

γ. Η τέχνη της Αναγέννησης

1. Το Κουατροσέντο: έτσι ονομάζεται ο 15^{ος} αιώνας και προαναγγέλλει την ιταλική Αναγέννηση.

Νέες τάσεις στην αρχιτεκτονική:

- Μπρουνελέσκι (σχεδίασε τον περίφημο τρούλο της Παναγίας των Λουλουδιών στη Φλωρεντία)
- Αλμπέρτι (έκτισε ανάκτορα και ναούς στη Φλωρεντία)

Santa Maria del Fiore

Γλυπτική:

- **Λορέντσο Γκιμπέρτι**
(γνωστός για τις ανάγλυφες παραστάσεις σε δυο πόρτες του Βαπτιστηρίου στη Φλωρεντία)
- **Ντονατέλλο** (συνδυάζει απλότητα αρχαίων με το ρεαλισμό και τη θρησκευτικότητα της μεσαιωνικής εποχής)

Πόρτα του Παραδείσου

Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου

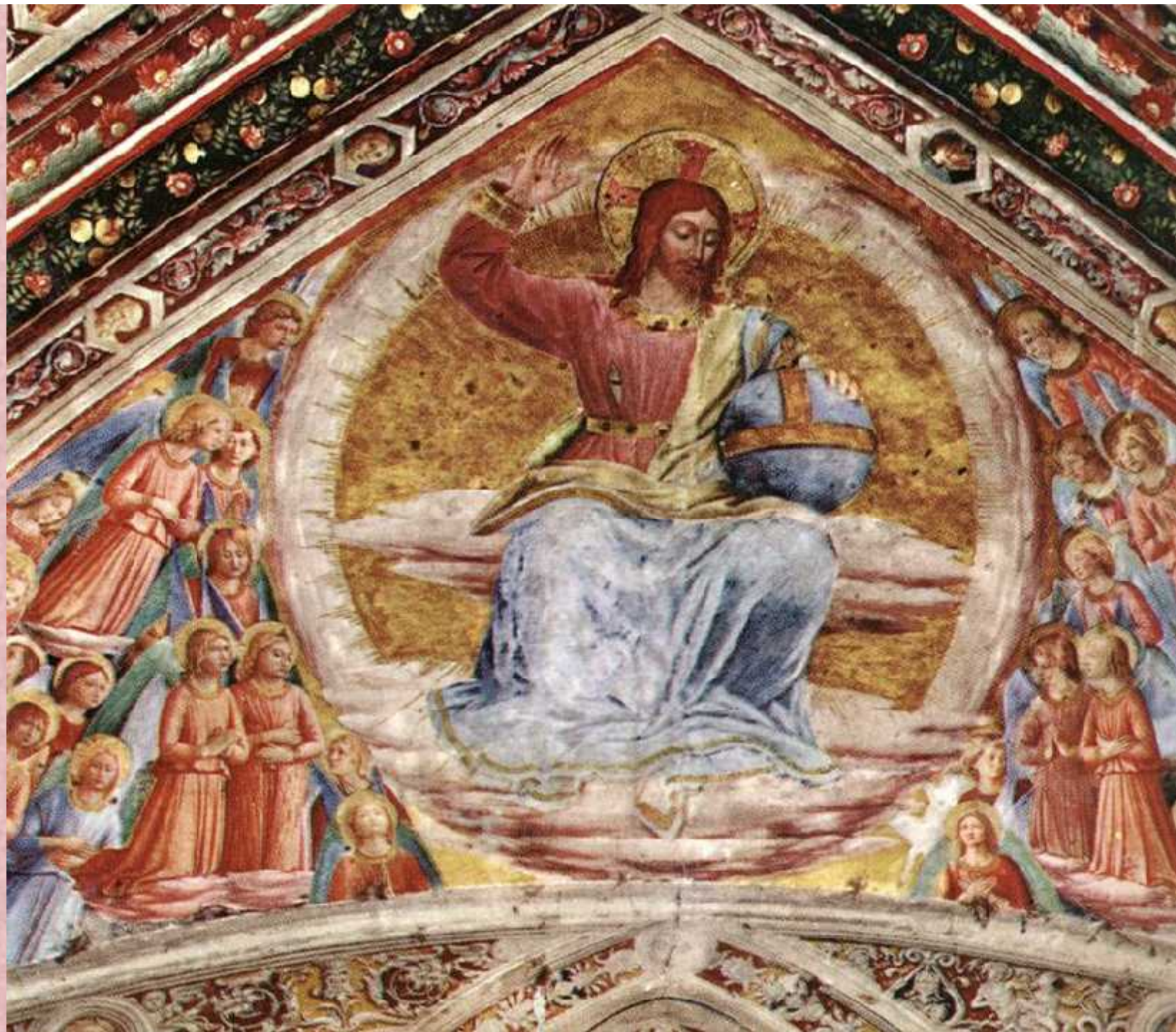
Ζωγραφική:

- **Φρα Αντζέλικο**
(γνωστός για την απόδοση θρησκευτικών θεμάτων)

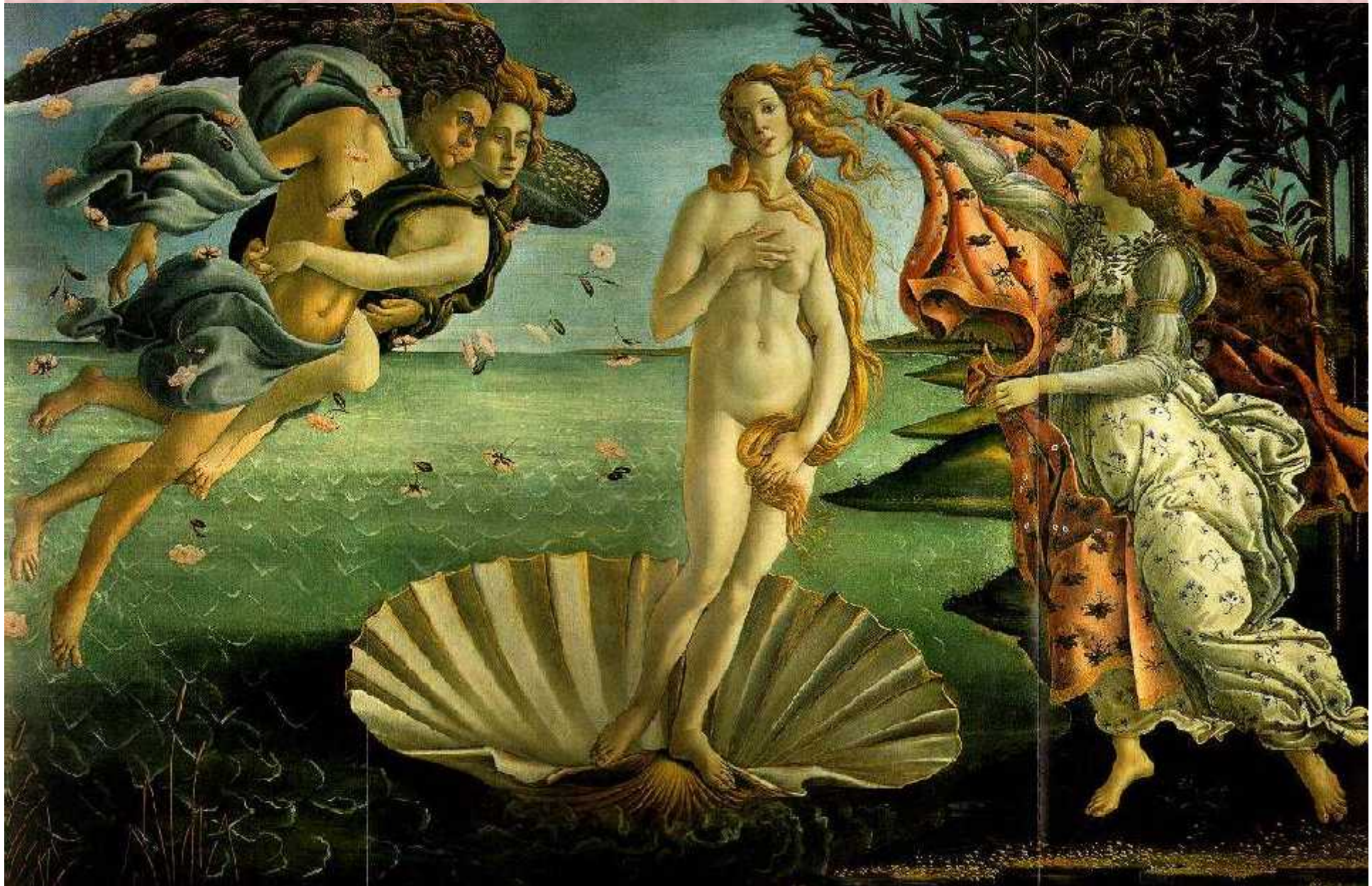
Η Ημέρα της Κρίσης

- **Μποτιτσέλι** (εμπνέεται από τη θρησκεία και τη μυθολογία και εκφράζει το ανθρωπιστικό πνεύμα της φλωρεντινής Ακαδημίας και τις προτιμήσεις των προστατών και παραγγελιοδοτών του) *Η Γέννηση της Αφροδίτης*

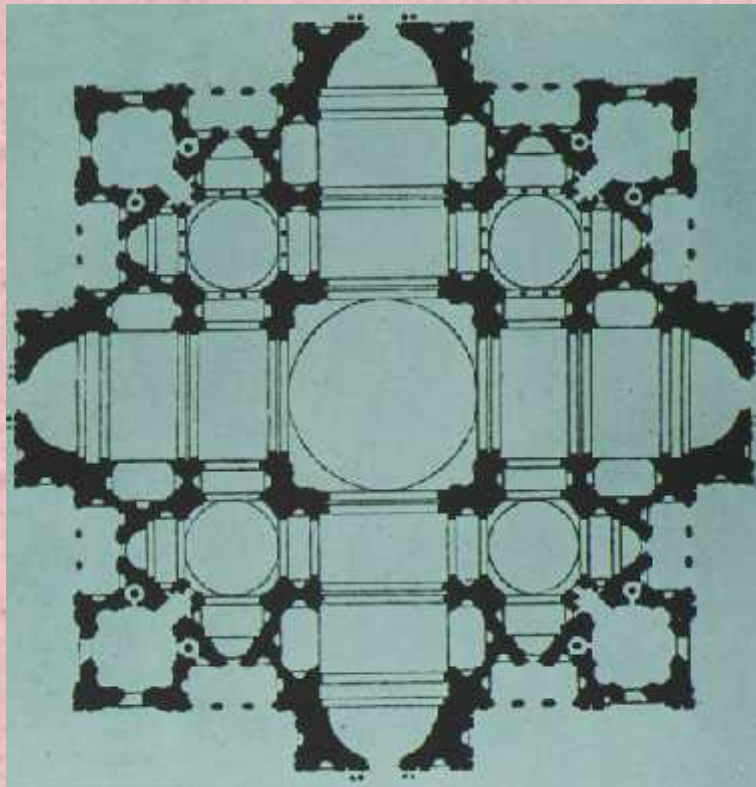
Αλληγορία της Άνοιξης

2. Οι μεγάλοι καλλιτέχνες της Αναγέννησης

Αρχιτεκτονική: επηρεασμένη από την κλασική αρχιτεκτονική, με κυριότερα χαρακτηριστικά την ακρίβεια των αναλογιών και την αρμονία.

Χρήση αετωμάτων, ζωφόρων, κιονοκράνων, προσωπειών, μεταλλίων κ.ά.

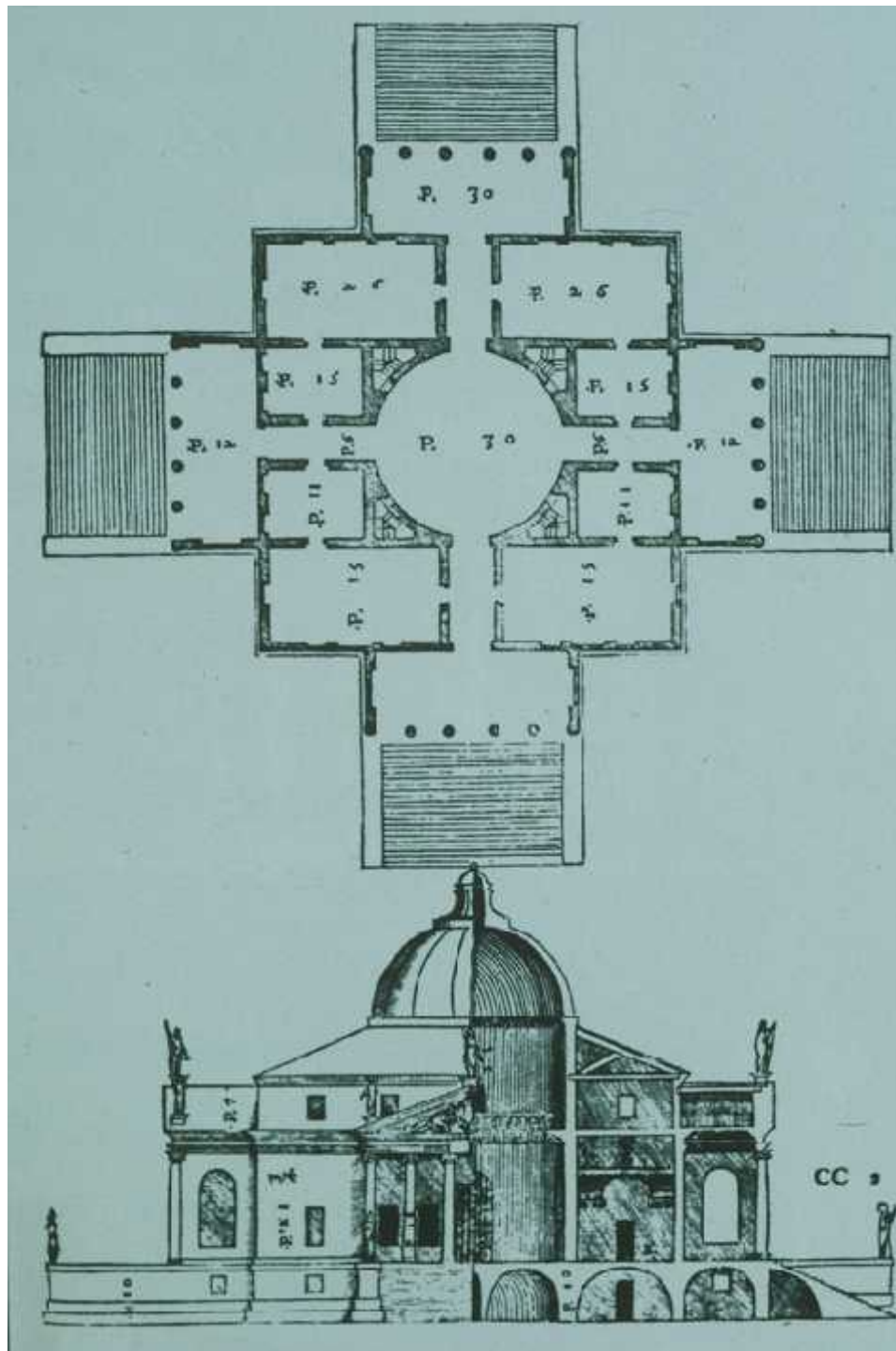
- **Μπραμάντε:** έκανε τα σχέδια του ναού του Αγίου Πέτρου στη Ρώμη

Ο Μιχαήλ Άγγελος τον αποπεράτωσε.

Ο Ανδρέας Παλλάντιο έδωσε λύσεις σε μεγάλα αρχιτεκτονικά προβλήματα, όπως αυτό της κατασκευής δευτέρου ορόφου στα αναγεννησιακά κτίρια.

Αντρέα Παλλάντιο, Βίλα Αλμερίκο - Κάπρα, η επονομαζόμενη "Ροτόντα", Βιτσέντσα, 1567. Κάτοψη, οφωτομή.

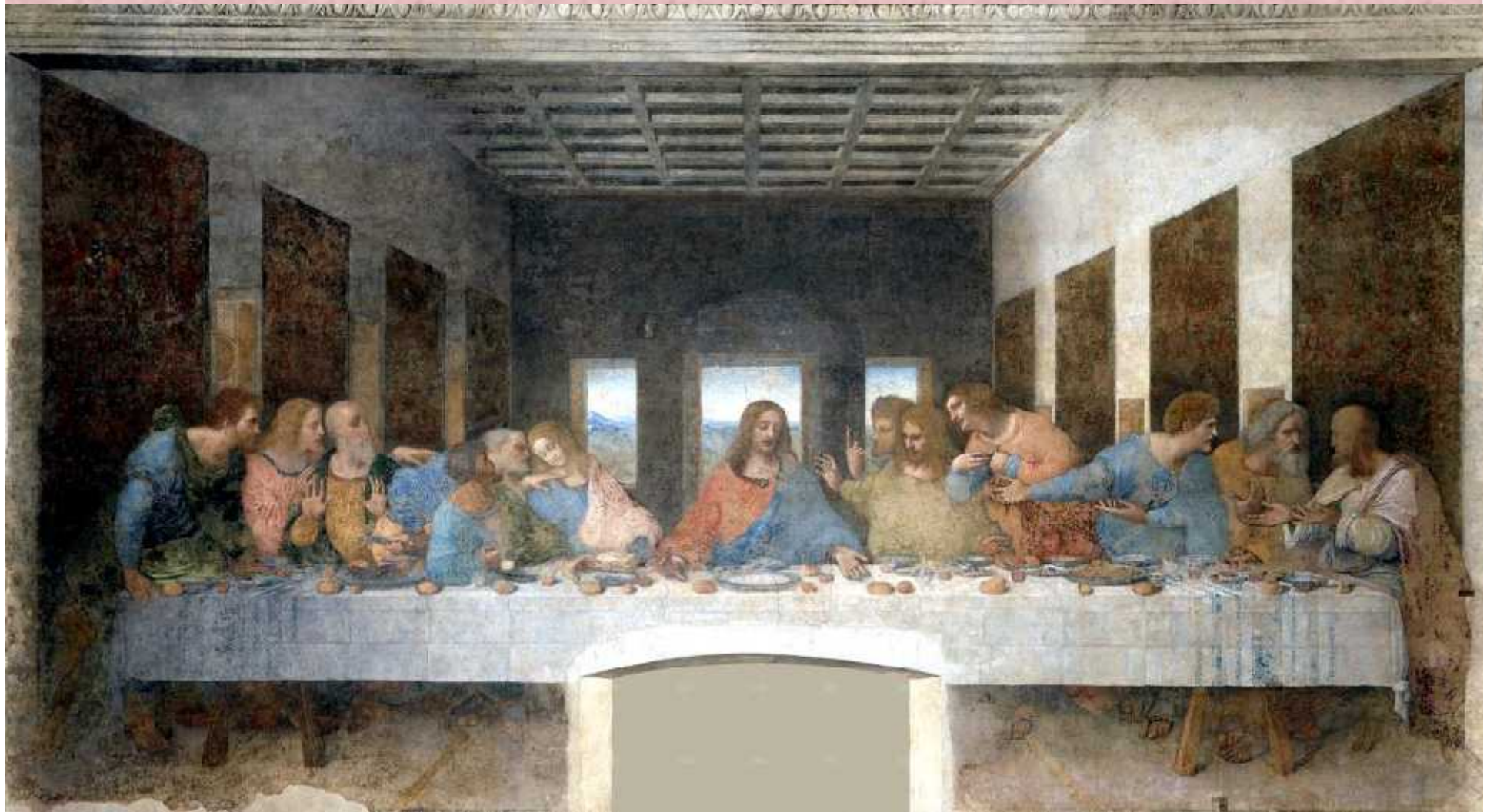
Γλυπτική-Ζωγραφική

- Απεικόνιση γυμνού σώματος
- Θέματα από Βίβλο, μυθολογία και ιστορία
- Ενσωμάτωση προσωπογραφιών στο τοπίο
- Ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας
- Χρήση λαδιού που εξασφαλίζει φωτεινότητα
- Τρίτη διάσταση με τη συστηματική εφαρμογή της προοπτικής

Λεονάρντο ντα Βίντσι (1452-1519): αντιπροσωπευτικός τύπος
του καθολικού ανθρώπου της Αναγέννησης

Mona Lisa, La Gioconda

Ο Μυστικός Δείπνος

Η Παρθένος των Βράχων

Ο γνωστός θρύλος της συνάντησης του Ιησού με τον Ιωάννη τον Βαπτιστή, σε μικρή ηλικία, παρουσιάζονται με υπέρτατη δεξιοτεχνία.

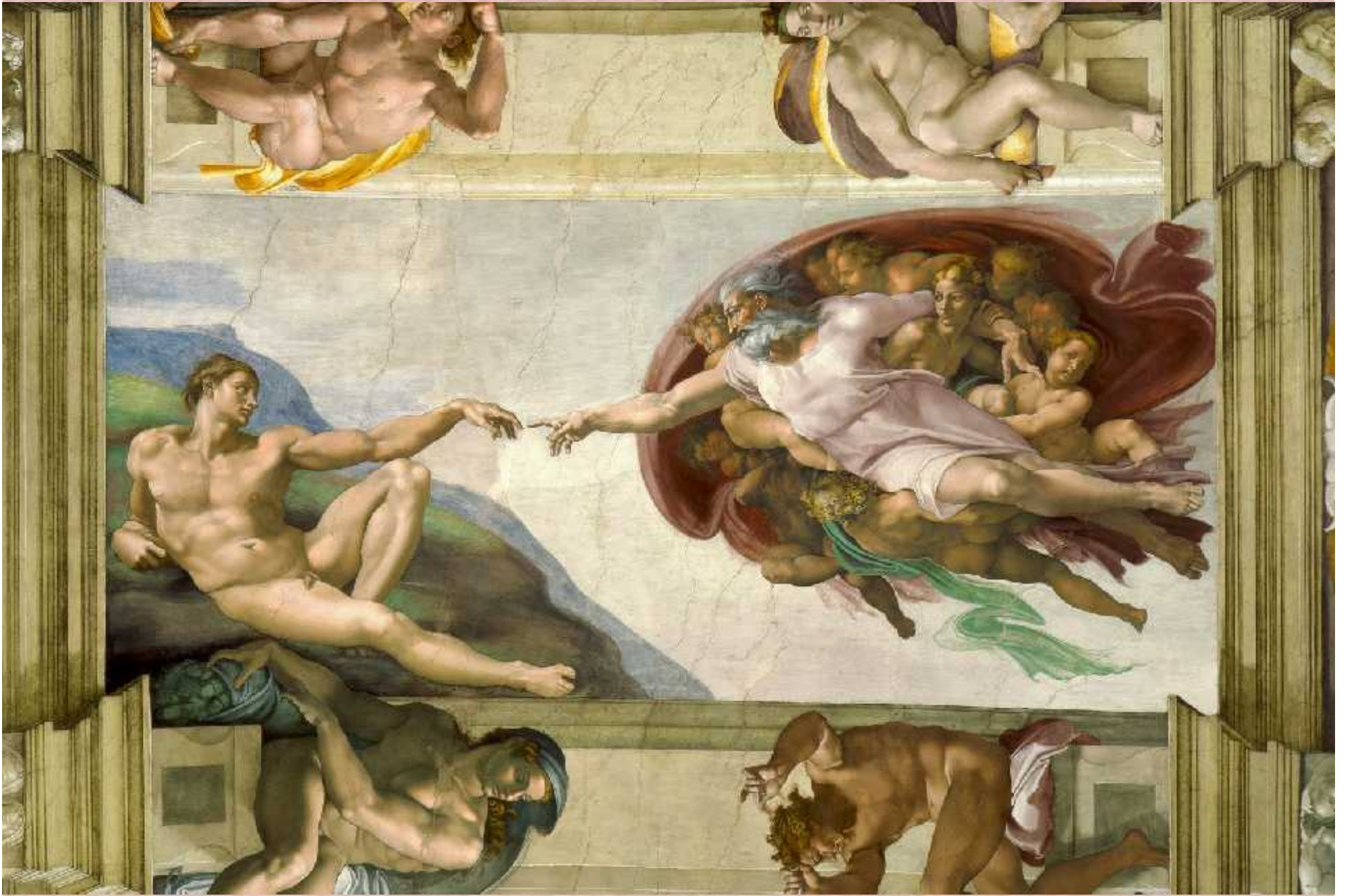
Όλα τα καλλιτεχνικά μέσα στην υπηρεσία μιας αληθινής οπτασιακής «αποκάλυψης».

Ο άγγελος υποδεικνύει με το δάκτυλό του τον ρόλο του μικρού Ιωάννη ως μεσολαβητή μεταξύ του Υιού του Θεού και της ανθρωπότητας.

Μιχαήλ Άγγελος (1475-1564)

Δευτέρα Παρουσία,
στο παρεκκλήσι του
Αγίου Σίξτου στο
Βατικανό
(Capella Sixtina)

Η Δημιουργία του Αδάμ

Δαυίδ

Μωυσής

Το διάσημο γλυπτό απεικονίζει το σώμα του Ιησού στα πόδια της μητέρας του Μαρίας, μετά τη Σταύρωση και την αποκαθήλωση. Το θέμα ήταν δημοφιλές εκείνη την εποχή στη Γαλλία αλλά όχι στην Ιταλία.

Η έκδοση του Μικελάντζελο είναι μοναδική σε σχέση με προηγούμενες δημιουργίες. Είναι σημαντικό έργο, καθώς ισορροπεί ανάμεσα στις αναγεννησιακές αντιλήψεις της κλασικής ομορφιάς και του νατουραλισμού.

**Πιετά
(Pietas)**

Ραφαήλ Σάντι (1483-1520)

(ακρίβεια στο σχέδιο, αρμονία γραμμών και λεπτότητα χρωμάτων)

Μαντόνα & Βρέφος I

Αγία Οικογένεια

Αγία Οικογένεια Με Αμνό

Δυο Χερουβείμ

Ο Παρνασσός

Η Σχολή των Αθηνών

Τιτσιάνο (1477-1576)
(Θέματα από Βίβλο και μυθολογία, προσωπογραφίες)

TITIAN (c.1555-1560)
VENUS AND ADONIS

Rocky Road
IMAGE COURTESY BEIN BEANER

The Gypsy Madonna

Αγία Μαρία η Μαγδαληνή

Μανιερισμός: ρεύμα προς το τέλος της Αναγέννησης που χαρακτηρίζεται από στοιχεία εκζήτησης, από την ανορθόδοξη απόδοση χρωμάτων, έκφρασης των προσώπων και προοπτικής.

Εκφραστής του μανιερισμού: **Δομήνικος Θεοτοκόπουλος ή El Greco (1545-1614)**

- στοιχεία από βυζαντινή αγιογραφία
- αναγεννησιακή τεχνοτροπία
- μυστικισμός
- πάθος
- δύναμη
- θέματα θρησκευτικά, τοπία, προσωπογραφίες

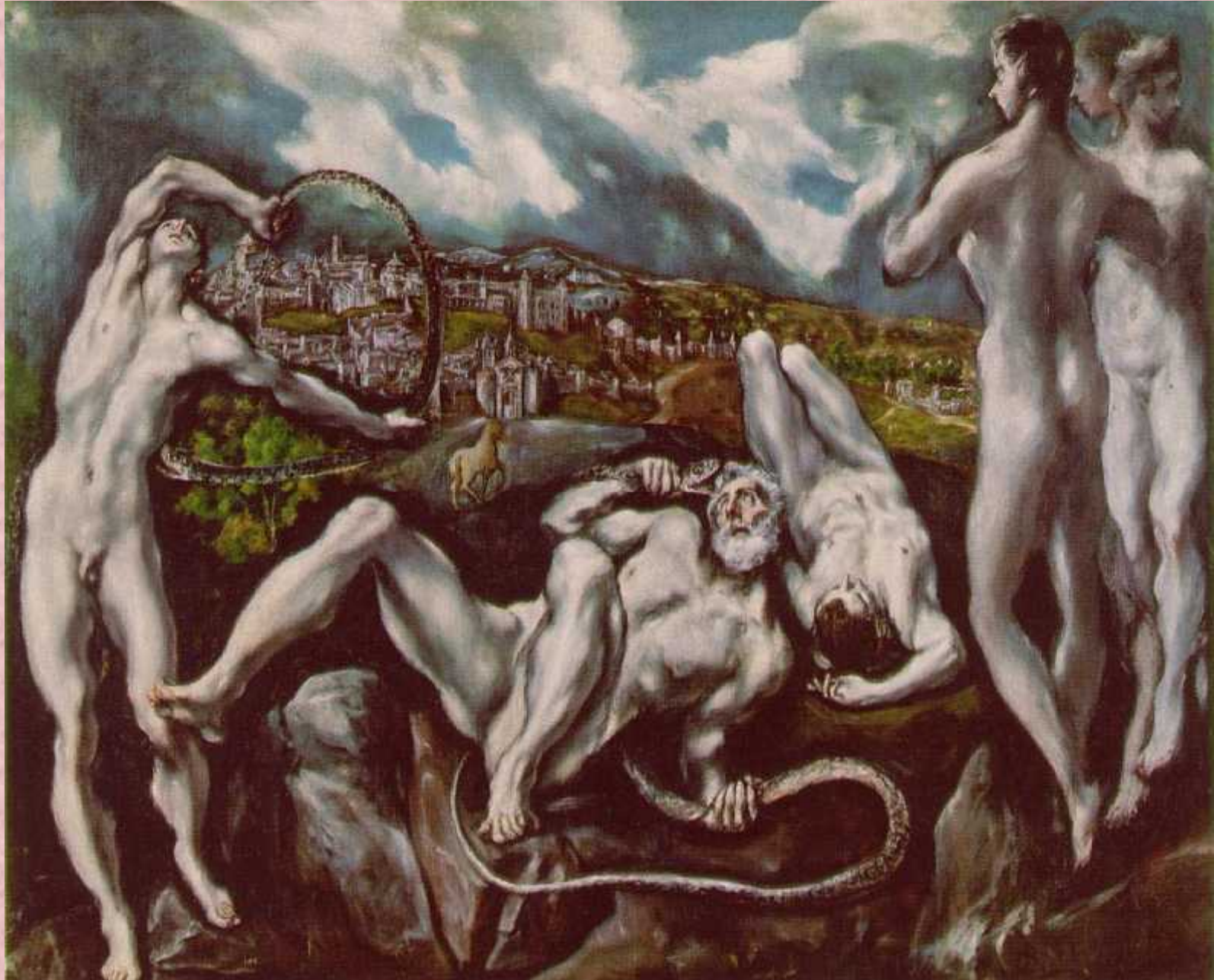
Στόχος του η έκφραση, όχι ο σεβασμός των κανόνων της αναγεννησιακής τέχνης

πρόδρομος του εξπρεσιονισμού

Το όραμα του Ιωάννη

Ο Λαοκόων και η τιμωρία του

Η στέψη της Παναγίας

Η ταφή του κόμητος Οργκάθ

Παναγία και βρέφος μαζί
με την Αγ. Μαρτίνα
και την Αγ. Άγκενς

Ο διαμερισμός των ιματίων
του Χριστού

Άλμπρεχτ Ντύρερ, Γερμανία

Ιερώνυμος Μπος: Θέματα φανταστικά και συμβολικά. Μορφές παράξενες, εφιαλτικές, τερατώδεις.

Ο Χριστός Στεφανωμένος με αγκάθινο στεφάνι

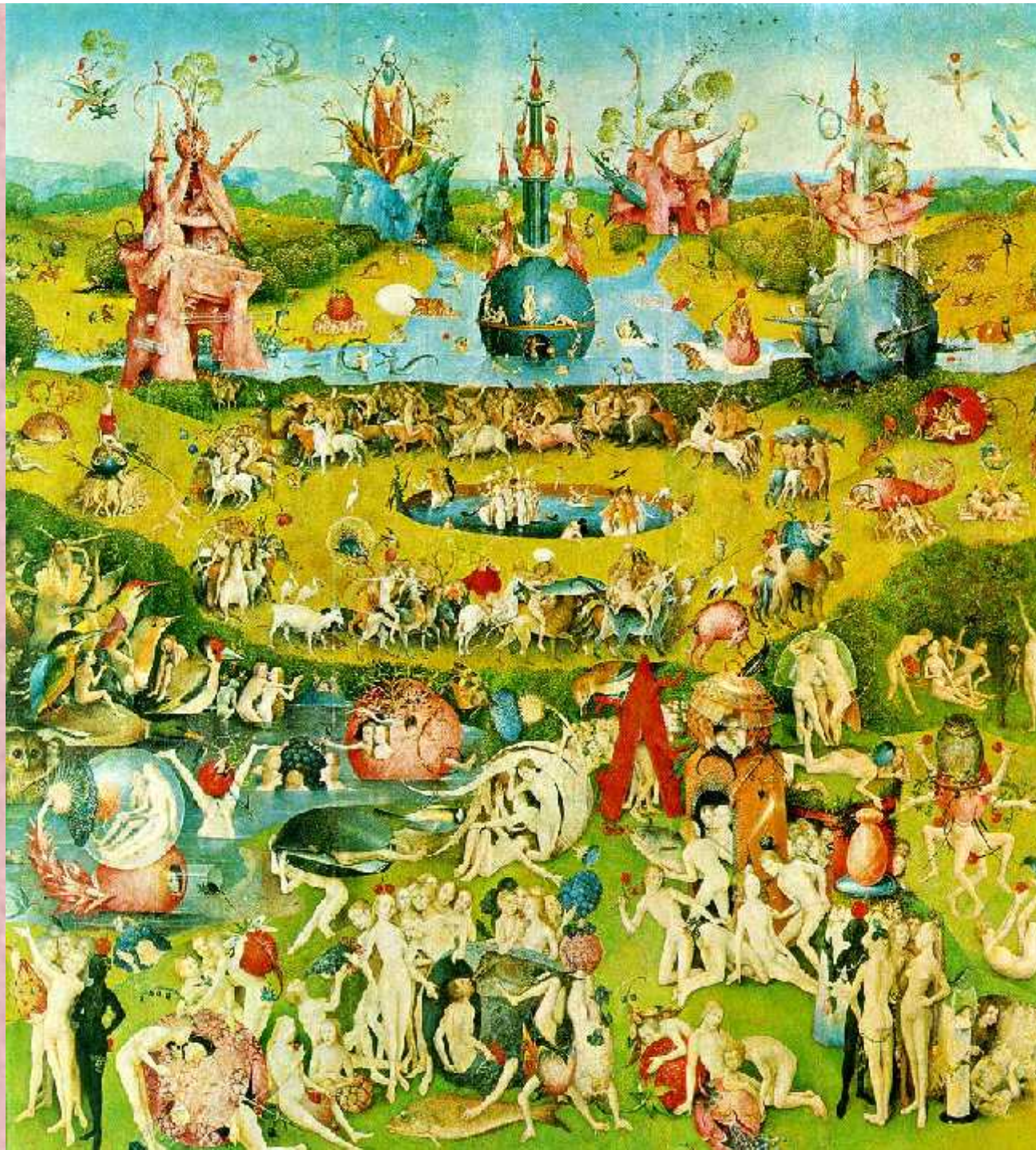
Κόλαση

Η γουρούνα φορά κάλυμμα καλόγριας

Το κάρο του σανού

Ο κόσμος πριν
από τον
Κατακλυσμό

**Πήτερ Μπρέγκελ ο Πρεσβύτερος (1525-1569) ή
Μπρέχελ, όπως είναι η προφορά του στα Ολλανδικά**

Ο πύργος της Βαβέλ

Ο θρίαμβος του Θανάτου

Τυφλός οδηγεί τυφλούς

Γάμος χωρικού

Γάμος χωρικών

Μουσική: Πολυφωνική, Οργανική

Εκκλησιαστικό μουσικό όργανο (πιθανότατα βυζαντινής προέλευσης)

1600: Μελόδραμα - λυρικό μουσικό θέατρο

